

Ez naiz atzera begira ibiltzearen oso zale, nahiago momentuan gertatzen denari adi erreparatzea. Hori maila filosofiko ideal batean, jakina, askotan buruak ezin izaten baitie eutsi iragan eta etor litezkeenen oldarrei. Musika entzule gisa behintzat, saiatzen naiz bereziki orain egiten denari, gertatzen ari denari, taupaka diren talde eta bakarlariei arreta ipintzen. Dena den, hain da zabala gaur egungo musika eskaintza (ere), gustura begiratzen ditudala garai hauetan plazaratzen diren zerrenda horiek, urteko diskorik onenak edo esanguratsuenak azpimarratzen saiatzen direnak. Badakit zerrendagileen gustu, estilo eta beste eragin ez hain legitimoek guztiz baldintzatuak direla, baina aitortuko dizuet baliagarri izan zaizkidala eta horiei esker oharkabean pasatako edo arreta berezirik eskaini gabeko disko batzuk salbatu ditudala itsasotik eta igo ditudala neure txalupara.

Urteko 50, 20 edo 10 disko ederrenak biltzen dituzten horrelako asko topatuko dituzue hor barrena, Internet zabalean: musika adituek, kazetariak, musikariek eta zaleek eginda-koak, kiroletik kulturatik baino hurbilago dauden garaipen eta errendimendu parametroetan kokatuak.

Ni ere noizbait jarri izan naiz, asmorik onenarekin, lan horretan, baina berehala eman dut amore. Pentsatu nahi dut aipatu dudan nostalgiarekiko erreparoagatik izan dela, edo hainbeste disko argitaratzen direlarik zabalegia dela aukera; baina nagikeria ere izango zen tartean, segur aski. Lerro hauetan, beraz, ez duzue 2021ak eman duenaren errepaso burutsu eta gustu handikorik aurkituko, ezpada aurten argitaratu diren disko batzuen aipamen nahiko aleatorio, azaleko, subjektibo eta arrazoitu gabea.

Eta zorroztasun eza hasieratik baliatuz, aurtengoa ez den disko bat aipatuko dut lehen.

Rüdiger - *Before It's Vanished*

Gogoan dut iazko urte bukaeran argitaratu zen lan hau izan zela nire gabon zahar eguneko soinu banda. Gertatzen zaizue batzuetan diskoek momentu bat bereganatzen dutela? Edo momentu bati, garai bati, soinu banda bat atxikitzen zaiola era naturalean? Ba hori. Gainera disko honi eskerrak jakin genuen ordura arte Felix Buff bateria jotzaile bikaina zena (Willis Drummond eta beste) kantugile aparta ere bazela, ederki kantatzen zuela, arriskudun pop kantu ederrak osatzen zekiela eta bigarren izen bat zuela, hori ere bai. Felix Rüdiger, Buff beraz, hemendik aurrera.

Aipatu berri dugun diskoan Joseba Irazoki beratarraren gitarra elektrikoa entzun daiteke, eta Felixen bateria, berriz, Irazokiren disko berrian:

Joseba Irazoki eta Lagunak - ///

Egitura zirkularrak zukutzen maisu, norabide horretan beste pauso bat (edo bi) eman du lan honekin. Ia mantra bilakatzen diren erritmo eta doinu hautsiak, gitarra jotzaile beratarrak agertoki gainean erakusten duen trantzera gu ere eraman nahi bagintu bezala. Kantu deserosoak dira, egituraz, harmoniaz, erritmoz eta hitzez. Hitez ere bai. Teknologia doilorrak gidatzen duen sistema ustelaren aurpegiak agertuko zaizkigu, eta nahiago genuke distopia balitz, baina... Entzunaldia amaitutakoan larritasun sentsazioarekin geratuko zarete, agian; niri hala gertatzen zait, *Black Mirror* telesaileko kapituluren bat ikusi ondoren bezala.

Ohiko musika parametroetatik izututa ihesi irudikatzen dugu beratarra, baina zer da ohiko musika? Zer ohiko bizi bat?

Madeleine - *Ezin dena*

Gaztea ez hain gazte denean sortzen diren zalantzez eta galderaz josia dago lauko donostiarraren lan berria, tartean *Ohiko bizi bat* abestian aldarri hori, esaldi batean honela bil litekeena: nik ezin dizut ohiko bizi bat eskaini, ez baitakit hori zer den ere. Eta eskerrak, nahiago baitut talde donostiarraren ezohiko, pop doinuak kiribilduz eta gitarra soinu urtsu-erreberberatuak airean zehar gure belarrietaraino askatuz, izaki elektriko hegodunak bailiran. Euren hastapenetako post-rocka ia guztiz alboratua dute, baina ematen du euren DNAn mantentzen dutela leku berera beti bide desberdinetatik iristeko bulkada. Ala, bestela, zalantza bidelagun gisa besarkatzen dutela, bidegurutze bakoitzean.

Niri ere gertatzen zait oso seguru denari susmo txarra hartzen diodala, egia biribil-erraldoiak ez ditudala sinesten. Edo, gutxienez, zalantza bat pizten didatela. Hau, adibidez: barre ala negar?

Don Inorrez - *Esku hutsik*

Bestelako zalantza batzuk dakarzkigu Imanol Ubedak Don Inorrez izenpean argitaratu duen bigarren disko luzean. Bere aurretik aipatu dugun Madeleine taldearekin alderatuz, bizitzako beste garai batean kokatuta, eta beste era bateko kezkekin: «Kantuok egin ditut, baina ez dakit norentzat», kantatzen du diskoko lehenengo abestian, Phil Spectorren soinu horma gogora ekartzen duen leloan. 2018an argitara eman zuen *Mugiro bila* lanean bezala, Paco Loco ekoizlearen estudioara jo du oraingoan ere, eta beste behin asmatu du nire iritziz, pop kantuok kolore anitzez eta testura ugariz aberastuta agertzen baitzaizkigu.

Baina, etxetzat dudan pop-rock horretatik kanpo ere egin izan dut habia 2021eko tarte batzuetan:

Habia – *Animalia naiz eta*

Dantza eta antzerki ikuskizun baten soinu banda gisa sortu zen hiru ataleko izaki hau. Eurek dioten moduan: hiru hari eta hiru ahots, horixe da Bastidako talde honen lehenengo diskoan aurkituko duguna. Biolina, biola eta biolontxelo dira hariak, eta ahotsak, berriz, Maia Iribarne, Elena Haira eta Amaia Hiriart. Oinarrian ia beti kantu herrikoiak dituzte (*Goizean goiz jeikirik, Emazteen fabore*), edo olerkien musika moldaketak (Sarrionandia, Gandiaga...), baina sormenez egiten diete aurre dagoeneko badiren doinu eta hitzei, harmonia hipnotiko ederrez aberastuz eta musika tresnetan soinu berriak bilatuz. Ez duzue estudioko trikimailurik edo efekturik topatuko hemen. Denak ematen du organikoa, gertukoa eta beroa. Diskoan animalia batega habia egin izan balu bezala.

Eta imajinatzen jarrita, euren ahotsak ere ederki txertaturiko lirateke Anarik aurten plazaratu duen koruz ornituriko kantuan:

Anari - *Orain entzungo duzun hau...*

Nacho Vegas asturiarraren *Vinu, cantares y amor* abestia moldatu, bere erara euskaratu eta bideoklip eder batez plazaratu zuen lehenengo. Elkartasun iraultza batera deitzen duen ereserkia, eraitsi baino egun batzuk lehenago Zarauzko Putzuzulo gaztetxean grabatutako irudiekin lagundua. Geroxeago iritsi zen Joseba B. Lenoirrekin gordin eta soil grabatutako *Efemerideak* abestia. Zuzenekoetan entzuna genion, baina estudioan grabatu gabea zen hitzari segika plano sekuentzia batean barneratzen zaituen kantu hau. Hain zuzen ere, plano mota hori erabiliz osatu ditu singlea osatzen duten bi kantuon bideoak ere. Kointzidentzia?

Bide batez, kointzidentzia gehiago: Madeleine eta Don Inoren zengabaren nabarmendu dugun zalantza hemen ere agertuko

baitzaigu, Vegasen moldaketan: «Kantatu, maitatu eta zalan-tza/ ezin bada ez da gure iraultza».

Orain arte, trebe edo baldar, saihestu dut hemen pandemiaz hitz egitea, baina badator ezinbestean:

Willis Drummond - *Garai bereziendako kontzertu berezia*

Miarritzeko Atabal aretoan grabaturiko kontzertua plazaratu berri du taldeak, iragantzat nahi genukeen garai baten lekuko, zuzeneko musika goitik behera baldintzatu eta eraldatu zuen bolada itsusiaren oroigarri eder. Euren kantuen elektrikotasunari eutsi behar izan zioteneko, xake taula batean kokaturiko pieza eseri musukodunak entzulegotzat zituztelarik. Hain zuzen ere, irudi hori iradoki dezake taldearen orain arteko azken estudioko diskoaren izenburuak: *Zugzwang*. Alemanierazko xake jerga horrekin adierazten da jokalaria baten piezek, egiten duten mugimendua egiten dutela, beti bere kalterako dela. Geldi geratuta gaizki, eta mugituz gero okerrago. Eta horrelaxe, *stand by* moduko batean, hutsarte baten soinu banda gisa jaso dezakegu disko berezi hau ere.

Jakina, niri ere tokatu zait musikari eta entzule gisa *streaming* bidezko kontzertuak eskaini eta ikustea, jende eseri ahobakoaren aurrean jotzea, eta ni neu jende horren arteko bat izanik musikaz gozatzen saiatzea. Baina iruditzen zait ez nintzatekeela sekula ohituko. Hor era horretan sentitzen dena ez baitzaio musikaren harra sartu zidan sentsazioari hurbildu ere egiten. Musika jotzeak, entzuteak, sentitzeak eta partekatzeak asko baitu askatasunetik, eta azken garai hauek oso gutxi.

David Byrneren *How Music Works* liburu gomendagarritik atera daitekeen ideia bat datorkit honi buruz hizketan jartzen naizen bakoitzean. Bertan azaltzen du, gutxi gorabehera, musika egiten jartzen garenean buruan izaten dugula

doinu horiek non joko diren, zer lekutan entzungo diren, zein testuingurutan, eta horren arabera sortu izan direla musika-tresnak, estiloak, formazioak. Ni, adibidez, Izaki Gardenak-en kantu bat sortzen ari naizenean, oharkabean Gasteizko Jimmy Jazzen edo Bilboko Kafe Antzokiaren gisako areto batean irudikatzen dut taldea. Gero, agian, joko dugu txosnagune baten karpan ala aire librean ez dakit zer jaialditan; baina, beste testuinguru horiek buruan baneuzka, segur aski sortutako musikan eragina izango luke. Hala iruditzen zait.

Esan nahi dudana da oso gogorra izan behar duela audientzia eseri musukodun batentzat edo pantailaren bestaldean denarentzat joko dituzun kantuak konposatzeak, hori buruan izanda abestiak egiten jartzeak. Ea datozen urteetako disko onenen ditxosozko zerrendetan ez den horren zantzurik nabaritzen, ea zuzeneko musika askatasun ideiarekin lotzen jarraitzen dugun! 🎵